

Levende Have

Dieren brengen regelmaat in het leven van hobbyboer

Konijnen: het verschil tussen prooidieren en knuffeldieren

Coburger Fuchs wint aan populariteit

Vlaamse koekoek geannexeerd door de Fransen

pag 22

pag 12

pag 20

Aize Kijlstra met zijn Noord Hollandse Blauwen

Dioxineonderzoeker Kijlstra over de risico's van buitenkippen

“Niks mis met drie eitjes

Dat in de eieren van buitenkippen meer dioxine zit dan in de eieren van binnenkippen, is al een aantal jaren bekend. Nader onderzoek heeft aangetoond dat kippen de dioxine oppikken uit de grond. De vaststelling van het probleem is tegelijk het begin van een oplossing.

door Jinke Hesterman

Eerst maar het goede nieuws. Ondanks verontrustende berichten eet Aize Kijlstra, bioloog en hoogleraar aan Wageningen Universiteit, zo'n drie eitjes per week van zijn eigen Noord Hollandse Blauwen. Eieren zijn namelijk een goede voedingsbron. In de tijd dat eieren verantwoordelijk werden gehouden voor een te hoog cholesterolgehalte, sloeg Kijlstra het eitje bij zijn ontbijt nog wel eens over. Nu laat hij zich, ook al is hij nauw betrokken bij het dioxineonderzoek, het genoeg van een ei van zijn eigen buitenkippen niet afnemen.

“Er zitten bepaalde pigmenten in die goed zijn voor het netvlies van de ogen”, zegt hij. “Het is net als met een groot aantal andere voedingsmiddelen: ze hebben positieve en negatieve

kanten. In vette vis zit ook veel dioxine. Maar dat is tegelijkertijd heel goed voor hart en bloedvaten. In de Scandinavische landen worden de gezondheidsbevorderende effecten van vette vis zelfs sterker geacht dan de negatieve effecten. Zo kun je ook naar je eigen kippen kijken. De lol van het houden van kippen is een positieve factor. Dat is misschien wel weer goed voor het immuunsysteem.”

Kankerverwekkend

Kijlstra neigt naar relativeren. Hij waagt zelfs te betwijfelen of dioxines voor de mens wel zo kankerverwekkend zijn als algemeen wordt aangenomen. Wetenschappers steggelen daar nog altijd over. Het is volgens hem bovendien weinig zinvol het publiek de stuipen op het lijf te jagen. Bovendien zijn de Europese normen waaraan de dioxinegehalten zijn afgemeten, volgens hem aan de strenge kant. Daar komt nog eens bij dat de dioxinebelasting mettertijd zal afnemen. Allerlei bronnen uit het verleden (vuilverbranding, kunststofverwerkende industrie, stookplaatsen) zijn aan dusdanige wetten en regels gebonden, dat er steeds minder gif vrij komt. Moet je nu, vooral in de

EU-normen

De huidige EU-norm voor dioxine in eieren is 3 pg TEQ per gram vet (picogram Toxische Equivalenten). Deze norm is voor de gangbare pluimveehouderij per 1 juli 2002 en voor de biologische en scharrelbedrijven met uitloop per 1 januari 2005 ingevoerd. Het merendeel van de biologische eieren voldoet aan de norm. Overschrijding, met maxima van 8,1 pg TEQ per gram, is vooral vastgesteld bij de kleinere bedrijven (onderzoek 2004). Wie dagelijks een eitje van zijn eigen scharrelkip eet, heeft de grens van wat als schadelijk wordt beschouwd al gauw bereikt. Volgens het Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is een overschrijding van de norm met de factor vier acceptabel, mits iemand dat niet zijn leven lang volhoudt en matig is met de consumptie van ander dioxinehoudend voedsel, zoals melk, vet vlees en vette vis. In Nederland is de emissie van dioxines sinds het begin van de jaren negentig met negentig procent gedaald.

per week''

biologische pluimveehouderij, allerlei vergaande maatregelen treffen om de dioxine in de eieren verder terug te brengen, terwijl het probleem zich te zijner tijd vanzelf oplost?

Kijlstra: "Ik zit een beetje in dubio. Ik ben er wel voor om de normen voor uitloopkippen voor bepaalde tijd te versoepelen."

Afweging

Toch wil hij ook weer niet de kop in het zand steken. Mensen hebben er recht op te weten wat er aan de hand is. Ken de risico's, dan kun je zelf de afweging maken, is zijn motto. Dat geldt vooral voor de hobbypluimveehouder. De commerciële pluimveehouders met uitloopkippen zullen zich moeten voegen naar de eisen van de landen die hun eieren importeren. Vooral Duitsland zal geen kinderachtige maatregelen verlangen. Maar de hobbypluimveehouder moet vooral zelf bepalen wat hij uit voorzorg doet. Dat kan door minder eieren te eten, maar ook door in de houderij enkele veranderingen door te voeren, die de dioxinegehalten doen verminderen.

Het kippenvoer kan als boosdoener worden afgeschreven. Daar zit over het algemeen bijzonder weinig dioxine in.

De grond daarentegen, de wormen en insecten, het groenvoer en het keukenafval – dit alles bij elkaar is verantwoordelijk voor de hogere dioxinegehalten in de eieren van de buitenkip. De kip die gezellig "meetuiniert" in de moestuin, zou beter wat op afstand gehouden kunnen worden, zo blijkt uit de meest recente onderzoeksresultaten. Kijlstra: "De dioxine bindt zich aan het vet van de worm. Je moet dus voorkomen dat kippen veel wormen eten."

De hoeveelheid dioxine in het ei is direct gerelateerd aan de hoeveelheid tijd die kippen buiten zijn, aldus Kijlstra. Of de kippen langdurig buiten rondscharrelen, is weer afhankelijk van het aantal kippen dat wordt gehouden. Hoe meer kippen, hoe groter de neiging om binnen te blijven: daar is het voer, daar is het water en daar is het veilig. Bij meer dan vijftienhonderd kippen verblijven de dieren zo'n tien tot vijftien procent van de tijd buiten, heeft Kijlstra waargenomen. "Door de schaalvergroting in de biologische pluimveehouderij is het probleem daar eigenlijk al voor een groot deel opgelost."

Buiten voeren

Zijn eigen kippen echter, en die van vele andere hobbypluimveehouders, zijn van zonsopgang tot zonsondergang niet in het hok te vinden. Van de bedrijven met uitloop hebben vooral de kleinschalige houders en de hobbyisten moeite aan de normen te voldoen. Hun

Tips

Hobbypluimveehouders hoeven geen al te drastische maatregelen te nemen om de dioxine in de eitjes tot aanvaardbare proporties terug te brengen. Enkele eenvoudige adviezen:

- Voer de kippen binnen en geef daar ook water.
- Vismeel of visolie in het kippenvoer kan leiden tot een verhoging van het dioxinegehalte.
- Spit de grond in de uitloop niet om. Betegel het eerste stuk van de uitloop. Graaf de grond eventueel af en breng schone grond aan. Dat is vooral zinvol op erven waar zich in de uitloop vroeger stookplaatsen bevonden. Dioxine zakt namelijk na verloop van tijd niet weg in de grond. Het breekt alleen maar heel langzaam af.
- Zorg ervoor dat de kippen goed aan de leg blijven. Kippen met een laag legpercentage, scheiden in een enkel ei meer dioxine uit dan de kippen die de dioxine spreiden over een grotere hoeveelheid eieren.
- Heeft u een vuurtje gestookt, voorkom dan dat de kippen in de asresten gaan baden. Strooi geen asresten uit de haard op plekken waar kippen rondscharrelen. Dek de as af om verwaaien te voorkomen.

dieren hebben binnen niets te zoeken. Vaak stimuleren ze de kippen om naar buiten te gaan, door daar de groenten, het keukenafval en het graan te strooien. Kijlstra vertelt over enkele interventies die zijn gepleegd op biologische pluimveehouderijen. Door binnen te voeren en water te geven en af te zien van het voeren van groente, ging het dioxinegehalte in de eieren direct naar beneden. "Ten tijde van de ophokplicht zag je hetzelfde effect."

Enkele eenvoudige maatregelen kunnen het dioxinegehalte doen afnemen (zie kader). Wie zijn kippen het buitenleven niet wil onthouden, doet er in elk geval verstandig aan de consumptie van eieren te beperken tot drie per week, aldus Kijlstra. «

Asbad